

Verslag over de roofvogelstand in de
Amsterdalse Waterleidingduinen 1976.

Het voorjaar van 1976 werd gekenmerkt door extreem lage temperaturen tot ver in de maand mei. Dit had tot gevolg dat de uilen en valken ongeveer 14 dagen later begonnen met het leggen van eieren.

Door het koude weer was de voedselsituatie voor de kleine zoogdieren ongunstig en hun dichtheden moeten ook vrij gering geweest zijn.

Deze twee factoren waren dan ook de voornaamste oorzaak van een bijzonder slecht broedseizoen voor de roofvogels. De legsels waren klein en het meest opmerkelijke was dat slechts de helft van het aantal aanwezige Bos- en Ransuilen tot broeden kwamen.

In totaal werden de volgende aantallen territoria vastgesteld: 13 Ransuilen, 28 Bosuilen, 5 Torenvalken en 2 Boonvalken.

De Ransuil.

Er werden slechts 7 nesten van de Ransuil gevonden. Wel werden nog op 7 andere plaatsen regelmatig Ransuilen waargenomen maar tot broeden kwamen deze paren niet. Een dergelijk laag aantal paren is sinds de strenge winter van 1962/63 niet meer voorgekomen. De laatste tien jaar waren er meestal minstens 20 paar aanwezig.

De gemiddelde legdatum van het eerste ei was 7 mei, hetgeen bijzonder laat is. Gewoonlijk gaat laat leggen gepaard met een laag eierengemiddelde per broedsel. Het resultaat was gemiddeld 2,7 per nest. Een dergelijk laag gemiddelde was nog niet eerder gesignaleerd. Er werden slechts 12 jonge Ransuilen grootgebracht.

Voedselanalyses leerden ons dat er iets meer Veldnuizen waren dan vorig jaar, maar dat in zijn geheel de situatie slecht was. Ter compensatie maakten vogels naar liefst bijna 33% van het gekonsumeerde gewicht aan voedsel uit. Het resultaat van de determinatie van de 597 prooien is in tabel I samengevat.

<u>Tabel I</u>	aantal	%	% van het gekonsumeerde gewicht aan voedsel
Veldmuis	179	30,0	24,4
Bosmuis	189	31,7	25,8
Dwergmuis	3	0,5	0,3
Rosse Woelmuis	9	1,5	1,2
Bosspitsmuis	17	2,8	1,2
Bruine Rat	4	0,7	2,7
Konijn	4	0,7	5,5
vogels	192	32,2	38,9
	597		

De Bosuil.

Op 28 verschillende plaatsen werden regelmatig Bosuilen vastgesteld. Een verdere toename dus. Na het bezetten van de binnenduimbossen valt nu duidelijk op dat de soort zich ook gaat vestigen in de minder beboste geelten van het duin (Haasveld, Zwarte Veld, Schulpweg, etc.) Het is mogelijk dat de bossen "verzadigd" zijn.

De voedselsituatie moet zeer slecht zijn geweest daar slechts in 10 territoria de uilen tot broeden kwamen! Een dergelijk laag aantal was nog niet eerder voorgekomen.

De legselgrootte en jongenproduktie was ook ver beneden hetgeen we gewend zijn van deze uil. Het gemiddelde aantal eieren per nest bedroeg slechts 2 en het gemiddelde aantal jongen slechts 1,6 per nest. Verleden jaar werden 32 jongen vliegvlug, dit jaar slechts 15. Bosuilen kunnen hoge leeftijden bereiken en daarom hoeft een dergelijk slecht jaar geen enkele invloed te hebben op de stand.

Er werden 147 prooien van de Bosuil verzameld. Tabel II geeft een overzicht van de verschillende soorten.

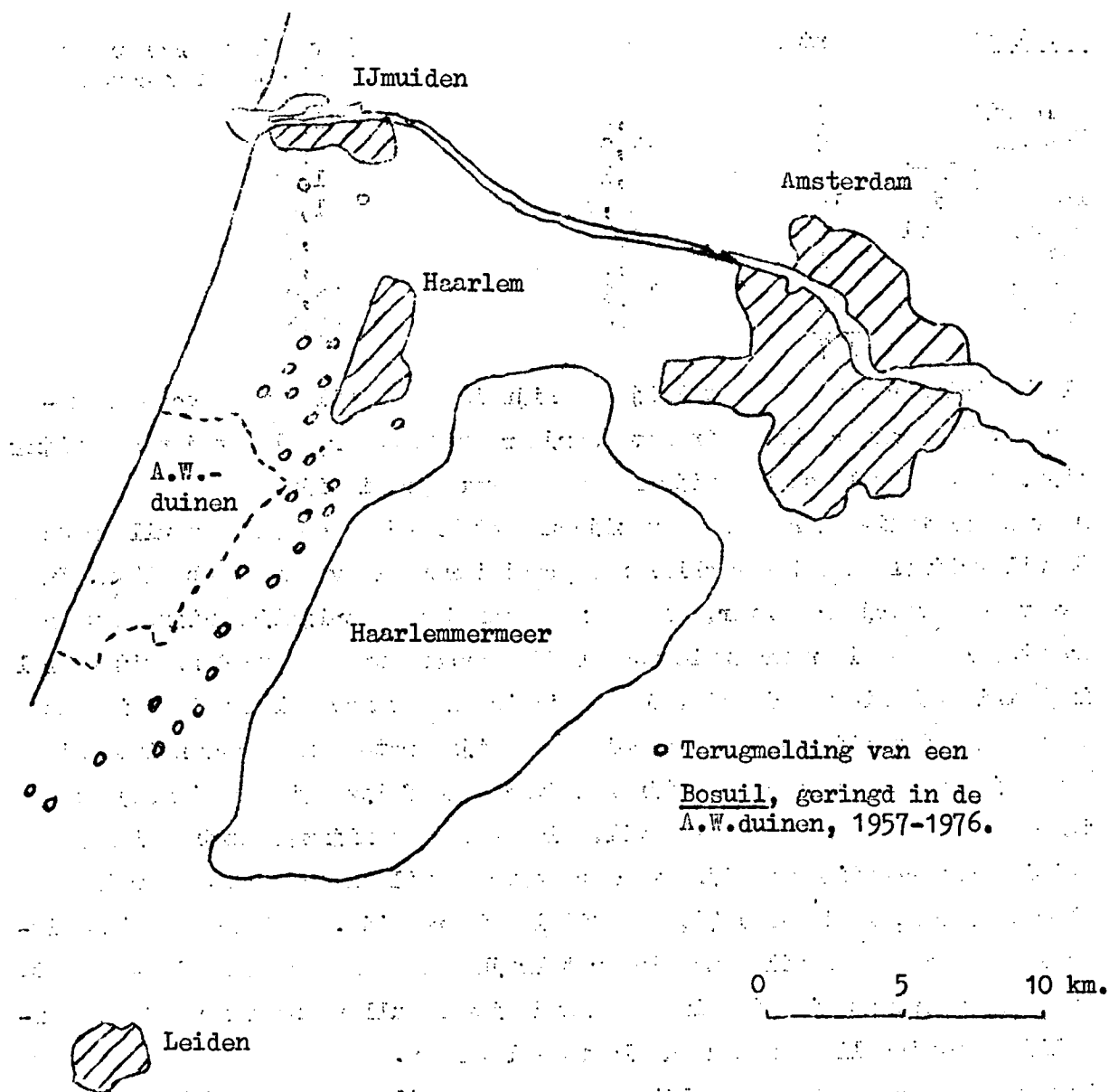
<u>Tabel II</u>	aantal	%	% van het gekonsumeerde gewicht aan voedsel
Veldnuis	9	6,1	1,6
Bosnuis	25	17,0	4,3
Rosse Woelnuis	6	4,1	1,0
Bosspitsnuis	18	12,2	1,6
Dwergspitsnuis	2	1,7	0,2
Mol	1	0,7	0,9
Konijn	19	12,9	33,0
vogels	<u>67</u>	45,6	57,5
	147		

Als bestrijder van het zo talrijke Konijn is de Bosuil een geduchte medewerker. Dit echter alleen in het voorjaar en de zomer, als er jonge konijnen zijn, daar de volwassen konijnen een te grote prooi zijn.

De voedselstudies leren ons dat tijdens het broedseizoen de Ransuil en de Bosuil vrijwel geheel verschillende prooidieren als voedsel gebruiken. In het vroege voorjaar echter, als er nog geen jonge konijntjes zijn, zou er eventueel voedselkonkurrentie tussen de soorten kunnen optreden. Dit vooral in weinig beboste territoria. De Bosuil is als standvogel dan iets in het voordeel omdat hij zulk een terrein door zijn grote kennis ervan intensief kan bejagen. De Ransuil met zijn nomadische leefwijze (in de winter) komt terug in de maanden maart of april. Als er veel konijntjes zijn zal hij weinig konkurrentie van zijn sterkere buur Bosuil ondervinden. Maar in slechte jaren, zoals in 1976, zal dit lastiger zijn. Het is dus niet uitgesloten dat de Ransuil iets minder talrijk zal gaan worden in de toekomst. Intensieve inventarisaties in de komende jaren zullen ons leren of een dergelijke ontwikkeling inderdaad plaats zal vinden.

Tot nu toe werden 33 terugmeldingen van de Bosuil verkregen. Behalve 5 meldingen uit de Amsterdamse Waterleidingduinen werden zij alle ingetekend op het navolgende kaartje. Het blijkt dat de Bosuil een echte standvogel is. Alle vogels werden binnen 15 km. afstand teruggevonden! Vooral de bossen en de dorpen aan de binnenduinstrand zijn geliefkoosde biotopen voor de Bosuil.

Opmerkelijk veel vogels vonden de dood langs de spoorlijn Leiden-Haarlem. Mogelijk vliegen zij 's nachts tegen de elektrische leidingen.

De Torenvalk.

Er bevonden zich in 1976 vijf paartjes Torenvalken inde Amsterdamse Waterleidingduinen. Drie paar broedden in de door ons opgehangen nestkasten. Zij legden in totaal 15 eieren en brachten 9 jongen groot. Dit laatste getal is vrij laag naar in overeenstemming met de broedresultaten elders in Nederland voor dit jaar.

De Torenvalk blijft de laatste 12 jaar vrij konstant in aantal.

De Boonvalk.

De twee nesten van de Boonvalken werden gevonden in de hoogste dennen in de bossen in het bimmenduin.

De zeer warme zomer was kennelijk erg gunstig voor deze prachtige insekten en vogeljager. Beide paartjes wisten 3 jongen groot te brengen.

Dit broedseizoen was het zestiende opeenvolgende jaar dat het gehele duingebied werd geïnventariseerd op roofvogels.

In de loop der jaren zagen wij de Sperwer en de Steenuil als broedvogel verdwijnen. De Torenvalk nam sterk af naar weet zich nu op een lager peil goed te handhaven. De Ransuil en de Boonvalk blijven vrij konstant in aantal terwijl de Bosuil zich in een zeer snel tempo weet uit te breiden. De toekomst zal ons leren hoe lang de huidige samenstelling van deze roofvogelpopulatie zich zal weten te handhaven. De resultaten van het onderzoek leren ons dat de duinen geen droge, dorre, stabiele gebieden zijn, maar juist sterk dynamisch met een complexe wisselwerking van flora en fauna.

F.J.Koning
Belknerweg B 35
Burgervlotbrug N.H.